

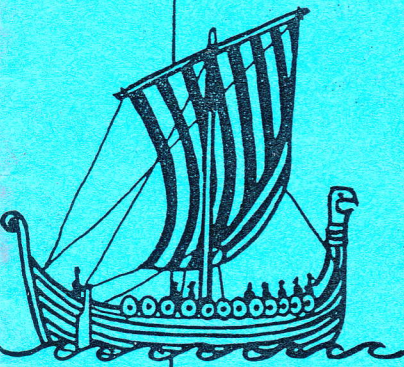
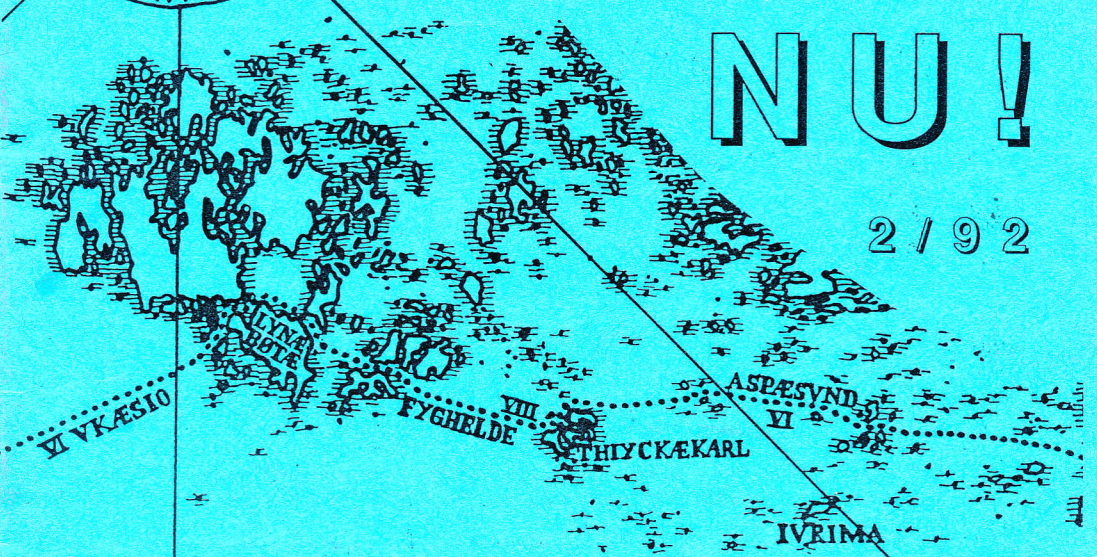
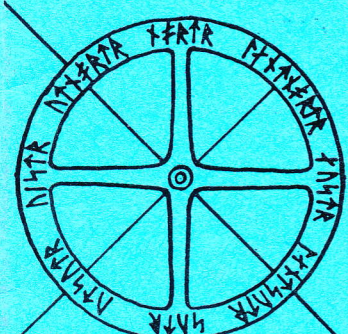
Arkeologia

NYT!

Arkeologi

NU!

2 / 9 2

MAIRE

BALTICVM

MERIDIES

ER : 1 B 1 1 P P * I P T Y 1 B R 1 1 P N A F F : P A P

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W Y Ä Ö f u th

MUINAISTULIEN YÖ 29.9.92 FORNELDARNAS NATT

Nähdessään oman muinaistulensa syttyvän ja palavan Turun Ruissalon Saarronniemessä, oli houkuttelevaa kulkea samanaikaisesti ajatus-
tensa siivin muinaistulelta toiselle alkaen Tukholmasta ja siirtyen
vähitellen Ahvenanmaalle ja Turun saaristoon, jopa Viroon asti.
Viikinkien aikaisia tulia on ehkä sytytetty varoittamaan vihollisesta
tai miksi ei kertomaan ystävien saapumisesta? Käsityöläisten tuot-
teilla tehtiin kauppaa ja syntyi siis kauppasuhteita, mutta ystävyys-
suhteita oli muodostunut jo paljon ennen kuin varsinaista kauppaa
käytiin.

Toivokaamme hyvää jatkoa tälle iloiselle ja rauhanomaiselle
muinaistulien ketjulle.

Arkeologia nyt! Arkeologi nu! -tiedotetta julkaisee:

Turun maakuntamuseon ystävien arkeologinen työryhmä (Matti Eloranta, Anneli Keränen, Heimo Kumlander, Terttu Lempiäinen, Minna Sartes, Leena Soini, Aava-Leena Suominen).

Tiedotteen saavat Turun maakuntamuseon ystävät jäsenetuna. Turun maakuntamuseon ystäviin voi liittyä soittamalla yhdistyksen kanslistille puh. 921-352 555 klo 9.00-11.00 välisenä aikana arkipäivinä.

Tiedotetta voi tilata Arkeologiselta työryhmältä: Turun maakuntamuseon ystävät/arkeologinen työryhmä, Kalastajankatu 4, 20100 Turku

Tiedotteen irtomerchinta on ei-jäsenille 5 mk ja "vuosikerta" (=kolme tiedotetta vuodessa) 20 mk kotiin postitettuna.

Arkeologinen työryhmä toivoo arkeologiasta kiinnostuneita kontaktihenkilöitä maakunnasta. Tiedotteeseen odotetaan juttuja odotettavissa olevasta tai tapahtuneesta toiminnasta maakunnan harrastaja-arkeologeilta ja kaikilta muiltakin kiinnostuneilta ja halukkailta kirjoittajilta!

Vielä ennen vuoden vaihdetta ilmestyy yksi Arkeologia Nyt! - Arkeologi Nu! -tiedote. Otamme vastaan arkeologiaa käsitteleviä tai sitä sivuavia juttuja. Julkaisemme ne siinä muodossa kuin ne meille toimitetaan, ottaen kuitenkin huomioon tiedotteen koon asettamat rajoitukset. Tiedotteessa 3/92 julkaistavan materiaalin tulisi olla meillä (Turun maakuntamuseon ystävät ry., Kalastajankatu 4, 20100 Turku) viimeistään 15.11.1992.

Turun maakuntamuseon ystävät

Åbo landskapsmusei vänner.

Paula Purhonen

HARRASTAJA-ARKEOLOGIT JA MUSEOVIRASTO

Arkeologiaa ja esihistoriaa kohtaan osoitettu kiinnostus on selvästi kasvamassa. Syitä on useita, koulutustason nousu, arkeologisen kaivaustoiminnan jatkuva laajeneminen, tiedotusvälineiden hyvä valmius kertoa kenttätöiden tuloksista, uusien arkeologin virkojen mukanaan tuomat herätteet aluetasolla, omien juurien etsiminen, eikä vähiten metallinilmaisimien yleistyminen. Konkreettisesti kiinnostus saattaa ilmetä yksityisenä arkeologian harrastuksena tai arkeologiaa harrastavan ryhmän muodostumisena. Seurausvaikutukset ovat virallisen arkeologian kannalta enimmäkseen positiivisia, vaikka negatiivisiakin piirteitä on ilmennyt.

Amatööriarkeologitoimintaa on esiintynyt Suomessa ainakin 1930-luvulta lähtien, todennäköisesti ensiksi Pohjanmaalla. Yksittäisiä muinaistieteellisen toimikunnan, museoviraston edeltäjän, kanssa yhteydessä olleita harrastaja-arkeologeja toimi jo 1940-1950-luvuilla mm. Karjaalla, Eurassa, Rovaniemellä ja Suomussalmella. 1970-1980-luvuilla toiminta laajeni ja muodostui erityisiä harrastajaryhmiä, aluksi maan ruotsinkielisillä alueilla, myöhemmin muuallakin. Usein arkeologiasta kiinnostuneet on saattanut yhteen kesäyliopistojen tms. kurssitoiminta ja niihin liittyvät kenttätöet. 1980-luvun lopulta alkaen harrastustoimintaa on virinnyt maakuntamuseoon palkatun arkeologin toiminnan tuloksena. Unohtaa ei myöskään pidä Tiedekeskus Heurekan järjestämiä Vantaan Jokiniemen kaivauksia, joihin on jo useana kesänä osallistunut lukuisia alasta kiinnostuneita. Tällä hetkellä arkeologian harrastajia on lähes kaikkialla maassamme, monet tavalla tai toisella myös museoviraston kanssa yhteydessä. Toiminta on kuitenkin hajanaista ja koko maata kattava alan yhteistyö puuttuu.

Arkeologiaa voi harrastaa monella tavalla. Pääosaa harrastajista varmasti kiinnostavat nimenomaan arkeologiset kaivaukset, joihin liittyy kiehtova ajatus maahan kätkeytyneiden aarteiden etsimisestä. Kaikki kaivauksille osallistuneet muistavat jännityksen ja löytämisen ilon, kun kaivauslata osuu esinelöytöön, vaikkei kysymyksessä varsinainen aarre olisikaan.

Arkeologisia kaivauksia on kuitenkin mahdollista suorittaa Suomessa vain museoviraston luvalla ja luvan voi saada vain ammattiarkeologi. Toisaalta esihistorian tutkimukselle osoitetut resurssit ovat täysin riittämättömät ja vapaaehtoinen apu kenttätöitä toteuttavien laitosten kaivauksille otettaisiin usein kiitollisuudella vastaan. Maaston ja maiseman ominaispiirteisiin perehtyneistä harrastaja-arkeologeista olisi monesti suurta hyötyä myös arkeologisessa inventoinnissa. Harrastaja-arkeologit ovatkin epäilemättä maamme arkeologiassa tähän mennessä liian vähän käytetty voimavara. Toisaalta harrastaja-arkeologi saa harrastuksestaan huomattavasti enemmän irti toimiessaan yhteistyössä ammattiarkeologin kanssa, joka voi parhaiten tulkita kuhunkin löytöön liittyvän kokonaisuuden. Ongelmana kuitenkin on, miten saattaa yhteen osapuolet ja koordinoita toiveet ja tarpeet puolin ja toisin ja miten organisoida välttämätön peruskoulutus.

Käsitykseni mukaan paras ratkaisu olisi valtakunnallinen harrastaja-arkeologiyhdistys. Siihen voisivat liittyä sekä erilaiset jo toimivat ryhmät että yksittäiset henkilöt, joiden kotipaikkakunnalla ei järjestäytynyttä toimintaa vielä ole. Koko maan kattava yhdistys voisi yhteistyössä museoviraston kanssa ohjata halukkaita viraston ja museoiden kenttätöihin, järjestää opetus- ja valistustoimintaa, retkiä muinaisjäännöksille ja museonäyttelyihin, vuosittaiset amatööriarkeologipäivät jne. Tärkeä tehtävä olisi edustaa Suomea amatööriarkeologien pohjoismaisessa yhteistyössä. Jäsenmäärän (ja käyttövarojen) kasvaessa voitaisiin ehkä palkata arkeologi omia kaivauksia johtamaan, aloittaa

alan lehden julkaiseminen ja monipuolistaa toimintaa muutenkin.

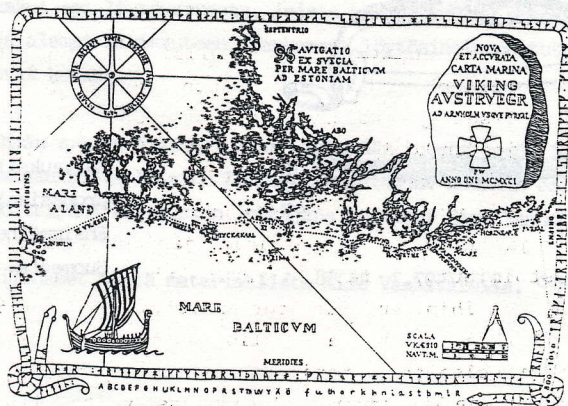
Valistus- ja opetustoiminnalla voitaisiin karsia esim. metallinilmaisimien käyttöön usein liittyvät kielteiset ilmiöt. Yhteistyön tehostaminen amatööriarkeologien, museoviraston ja museoiden välillä johtaisi "aarteensinnästä" kaikkia hyödyttävään tutkimus- valmiuksien lisääntymiseen päämääränä saada mahdollisimman monipuolista uutta tietoa kotiseutemme ja kotimaamme varhaisimpien asukkaiden elämästä ja kulttuurista. Valistus- ja opetustoiminnassa tulisi erityisesti korostaa jokaisen henkilökohtaista vastuuta esihistoriallisen kulttuuriperinnön, muinaisesineiden, kiinteiden muinaisjäännösten ja kulttuurimaiseman säilymisestä ja vaalimisesta.

Paula Purhonen

Va.toimistopäällikkö

Museovirasto

Arkeologian osasto

PAIMIO ASKALA TOISPUOLOJANNUMMI

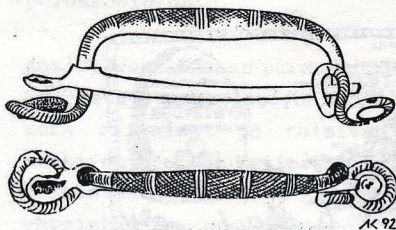
Museovirasto suoritti kaivauksia Toispuolojannummen esihistoriallisella asuinpaikalla 11.-22.5 ja 1.-12.6.1992.

Kaivausten johtajana oli Simo Vanhatalo ja piirtäjänä Juha Laurén. Kaivajina työllistämismääräyksen mukaisesti palkattu 2-4 henkilöä. Vapaaehtoisina Turun Maakuntamuseon ystävät ry:n harrastaja-arkeologeja 3 sekä Paimio-seuran jäseniä 15 henkilöä.

Asuinpaikka-alue itä-länsi suuntainen hiekkaharju, joka sijaitsee Paimio-Tarvasjoentien länsipuolella n. 4 km Paimion asemalta pohjoiseen. Harju on n. 200 m pitkä ja 100-120 m leveä. Korkeimmalta kohdaltaan n. 45-46 m merenpinnan yläpuolella.

Alueella on tehty aikaisempia tutkimuksia:

A. M. Tallgren 1926 (tark.), Aarne Äyräpää 1928, Sakari Pälsi 1931?, Leena Ruonavaara 1974, M. Ikäheimo & J. Luoto 1981, Heljä Brusila 1990 (tark.).

Kaivauksilta löydetty
pronssisolku.

Ensimmäinen löytö
Suomesta.

Museovirasto 19958/497,7 44,58 1:1

Kaivaukset 1992

Paikan tutkimukset tulivat ajankohtaisiksi, koska maanomistaja tarvitsi hiekkaa suunnitteilla olevaa navettarakennusta varten. Koekaivausryhmän tehtäväksi tuli suorittaa alueella olleen hiekkakuopan läheisyydessä olevan hakkuualan tutkimus ja sen lisäksi piti kartoittaa alueen ympäristöä muinaisjäännösalueen rajaamiseksi. Paimion kunnalla ei ollut mahdollisuutta järjestää kaivaustyövoimaa, kuitenkin vapaaehtoistyövoiman avulla kaivaukset voitiin aloittaa.

Aluksi tutkimusalueen keskikohdalle ja mäen etelärinteeseen kaivettiin koeojia ja -kuoppia. Etelärinteeseen tehtyjen koe-kuoppien perusteella kivikautisen asuinpaikan löytöjen esiintymisalue saatiin rajattua nykyisen pellon ja metsän reunaan, noin 40,5 metrin korkeuskäyrän yläpuolelle.

Tutkimusalueen keskiosan koeojasta löytyi pronssisolki, joka ajoittuu pronssikauden II-III periodeille (n. 1000 eKr). Soljen lisäksi löytyi keramiikkaa, piiveitsi, kuutiokivi, kvartsia ym. Koeojan laajennuksesta löytyi kolme liettä, joista otettiin c14-ajoitusta varten hiilinäytteet. Tällä alueella havaittiin kaksi eri löytökerrosta, joista ylempi kuuluu pronssikauteen ja alempi kivikauteen. Tarkemmat löytöaineiston tutkimukset ovat kesken.

Tämän syksyn aikana tullaan pitämään luento kesän 1992 kaivauksista Paimion Kansalaisopistolla. Luennon esitelmöitsijänä kaivausten johtajana toiminut Simo Vanhatalo.

Kiitokset tästä materiaalista Simo Vanhatalolle.

Turun Sanomat 10.7.1992

Kuusiston linnan historiasta uutta tietoa

Tämänkesäisten tutkimusten perusteella vaikuttaa siltä, että Kuusiston linnan historia joudutaan kirjoittamaan keskeisiltä osilta uudestaan.

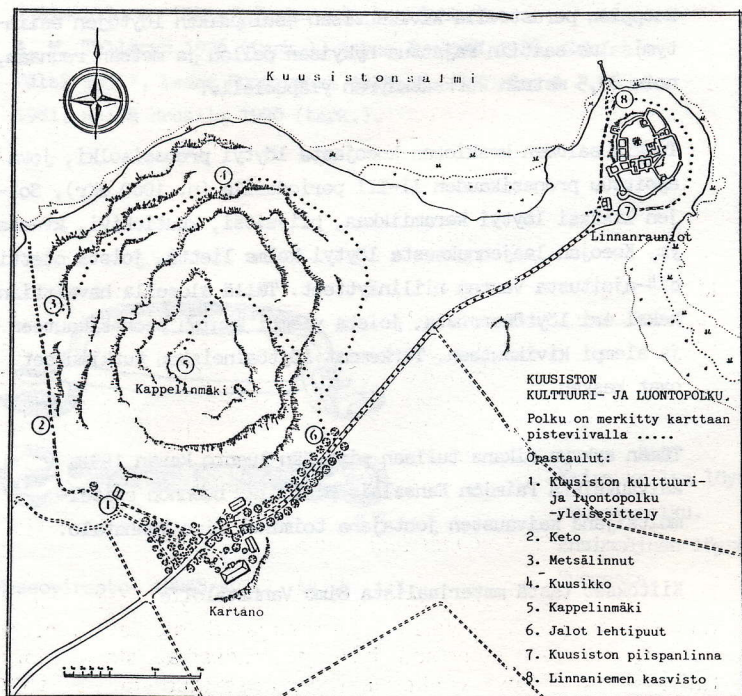
Muuriutkimukset ovat paljastaneet sen, että linna on rakennettu aivan eri tavalla, kuin tähän asti on luultu. Linnaa ei ole rakennettu saksalaisten mallien mukaan, vaan kivistä kartanoa laajentamalla.

Linnan kehämuurin juurelta löytyneet 1300-luvun alun hopearahat varmistavat puolestaan muurien

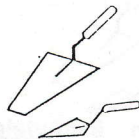
ajoitusta, jota jotkut tutkijat ovat epäilleet.

Koska merivesi on ollut tänä vuonna poikkeuksellisen alhaalla, tutkijat ovat löytäneet linnan raunioiden ympäriltä mahdollisia keskiaikaisten laivaesteiden jäänteitä.

Esteistä saadaan ilmeisesti jo tänä syksynä uutta tietoa, kun urheilusukeltajat aloittavat merialueen kartoituksen.

Henrik Asplund & Minna Sartes

Kesän kaivauskuulumisia Lounais-Suomesta

Arkeologien kaivauskesä Turun maakuntamuseon toimialueella on ollut yllättävän vilkas taloudellisesta lamasta huolimatta. Lähinnä lama on vaikuttanut muutamiin pelastustutkimuksiin, jotka on jouduttu siirtämään tulevaisuuteen rakennushankkeiden lykkääntyttä. Tästä syystä suunnitellut kaivukset Maskun Lankilan ja Turun Kärsämäen kivistä asuinpaikoilla sekä Turun Röntämaen Riihivainion varhaismetallikautisella asuinpaikalla eivät toteutuneet. Seuraavassa on lyhyt katsaus toteutuneiden kenttätutkimusten alustaviin tuloksiin. Esitetyt tiedot perustuvat huhuihin, lehtikirjoituksiin sekä kaivauksilla mukana olleilta saatuihin tietoihin. Tutkimustulokset on pyritty esittelemään kronologisessa järjestyksessä.

Lieto, Kukkarkoski

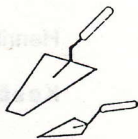
Museoviraston aluesuunnittelijan johtama työryhmä jatkoi laajan kampakeraamisen (n. 3500-3000 e.Kr.) asuinpaikka-alueen rajojen määrittystä koekuopituksin ja siihen liittyvän fosfaattikartoituksen avulla. Asuinpaikan rajat on osittain löydetty. Tarkoitus on jatkaa tutkimusta ottamalla vielä tämän syksyn aikana kairalla lisää fosfaattinäytteitä.

Kaarina, Littoinen, Muikunvuori

Museoviraston aluesuunnittelijan johtama työryhmä jatkoi kivi- ja rautakautisen asuinpaikka-alueen rajojen selvittämistä koekaivauksin. Tutkimuksissa havaittiin sekä kivikautinen että rautakautinen asuinpaikkakerrostuma, jotka olivat päällekkäin. Näiden kahden eriaikaisen asuinpaikan painopistealueet pystyttiin myös selvittämään. Löytöaineistona otettiin talteen mm. keramiikkaa, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, palanutta savea ja rautakuonaa. Alue on monimuotoinen ja mielenkiintoinen.

Paimio, Askala, Toispuolojannummi

Museoviraston koekaivausryhmä tutki yhdessä muutamien turkulaisten ja paimiolaisten harrastaja-arkeologien kanssa Toispuolojannummen kuuluisaa kivi- ja pronssikautista asuinpaikkaa. Kaivauksissa löytyi vanhemmalta pronssikaudelta (n. 1500-1000 e.Kr.) peräisin oleva pronssisolki, joka on Suomessa ainutlaatuinen.

Kaarina, Hulkio

Museovirasto jatkoi tutkimuksia Hulkion esihistoriallisella asuinpaikalla. Tutkimuksissa löydettiin viitteitä pronssikautisesta asuinpaikasta, esimerkiksi paalunjälkiä, jotka luultavasti liittyvät rakennusten pohjiin. Löytöaineistona otettiin talteen palanutta savea ja keramiikkaa.

Laitila, Untamala, Ulla

Museoviraston koekaivausryhmä tutki kahden viikon ajan hiekanottoalueella sijaitsevaa esihistoriallista asuinpaikkaa. Löydöt olivat niukat. Muutamat löytyneet keramiikanpalat ovat todennäköisesti pronssikautista tyyppiä.

Turku, Kaerla, Mulli

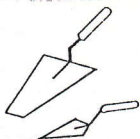
Museoviraston aluesuunnittelijan johtama työryhmä suoritti koetutkimuksia Kaerlan Mullissa. Tutkimuksissa löydettiin keramiikkaa, joka ajoittune rautakauden alkuun.

Salo, Kirkkopuisto

Museovirasto suoritti kuukauden mittaisen koekaivauksen rautakautisella asutusalueella Salossa. Alueelta löydettiin mm. kaksi helmeä ja rautakautista keramiikkaa.

Laitila, Kodjala, Virilänvainio

Kodjalassa museovirasto jatkoi rikkaan merovingiaikaisen (n. 550-800 j.Kr.) kalmiston kaivamista, tällä kertaa yhteistyössä Uudenkaupungin kansalaisopiston, Laitilan-Pyhärannan kansalaisopiston ja Mynämäen kansalaisopiston kanssa. Kaivajina toimivat kansalaisopistojen kursseilla arkeologiaan perehtyneet harrastaja-arkeologit. Kaivauksissa löytyi mm. pronssikorujen katkelmia sekä kilvenkupra. Ajoitusten kannalta mielenkiintoisia ovat kaksi katkelmaa arabialaisista hopearahoista. Arabialaiset hopearahat ovat Suomessa yleensä peräisin viikinkiajalta (n. 800-1050 j.Kr.), joten ne viittaavat siihen, että kalmistoa on käytetty merovingi-ajan jälkeenkin.

Dragsfjärd, Hiittinen, Kyrksund

Kotiseututyön pohjoismainen liitto järjesti yhteistyössä mm. Sagalundgilletin, museoviraston, Turun yliopiston ja Turun maakuntamuseon kanssa pohjoismaisen kaivausleirin harrastaja-arkeologeille Kyrksundin muinaisjäännösalueella. Kaivauksissa voitiin todeta, että kulttuurikerroksia tutkimusalueella ei juurikaan ollut, mutta sen sijaan yksittäisiä löytöjä siellä täällä pitkin loivaa rinnettä. Löydöistä mainittakoon kymmenkunta rautaja pronssipunnusta, jotka liittynevät kauppiaiden vaakoihin. Punnukset ja muu löydöstö ajoittunee rautakauden lopulle, viikinki- ja ristiretkiaikaan. Mahdollisesti kyseessä on rautakautinen kauppapaikka.

Parainen, Attu, Kapelludden

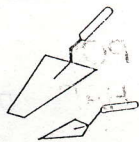
Pargas hembygdsförening järjesti pienimuotoisen yhden päivän tutkimuksen Kapelluddenin keskiaikaisella kappelialueella. Tarkoituksena oli tehdä viimeinen yritys kappelin seinälinjojen löytämiseksi. Yritys epäonnistui, joten kappelin sijainti kappelialueen muurin sisällä on yhä arvoitus.

Turku, Rettigin palatsin tontti

Rettigin palatsin muutostöiden yhteydessä suoritettiin tutkimuksia Turun paloa edeltävissä kerrostumissa. Pääosa neljä kuukautta kestäneistä tutkimuksista oli kaivuutöiden valvontaa ja seurantaa. Varsinaisia arkeologisia kaivauksia voitiin tehdä vain yhden kuukauden ajan. Jo keväällä alkoi paljastua entisen Luostarin Jokikadun katukiveys sekä kivirakennusten perustoja ja kellareita. Myöhemmin paikallistettiin myös Luostarin Välikatu. Kaivauksissa tuli syvemmistä kerroksista esiin puurakennusten lattioiden jäännöksiä sekä mm. lantakaivo. Esinelöytöjä on myöhäiskeskiajalta 1700-luvulle.

Turku, Korkkitehtaan tontti

Turun maakuntamuseo suoritti syksyllä kaupunkiarkeologisen koetutkimuksen osoitteessa Linnankatu 43. Kaivauksissa tehtiin havaintoja 1600-1700-luvun sairaalakompleksiin liittyvästä rakennuksenpohjasta sekä hautausmaasta. Kaivaukset jatkuvat 1. lokakuuta, jolloin pyritään selvittämään mm. paikalla sijainneen ns. Mikaelin kirkon asemaa.

Lieto, Vanhalinna

Turun yliopisto suoritti pintapöimintää pellolla Vanhalinnan linnavuoren tuntumassa sekä pienen koekaivauksen linnavuoren rinteessä. Pelloilta löytyi eräästä kohdasta pii-iskoksia ja piikaavin, jotka saattavat kuulua pronssikauteen. Toisista kohdista löytyi mm. rautakauden keramiikkaa, savitiivistettä, yksi pala sulanutta pronssia ja panssarinuolenkärki. Rinteeseen kaivetusta koeruudusta paljastui runsaasti rautakauden keramiikkaa.

Yläne, Kappelniiitynmäki

Museoviraston koekaivausryhmä tutki kolme viikkoa Kappelniiitynmäen aluetta. Mäen alapuolisella peltoalueella oli vuosi sitten todettu rautakautinen asuinpaikka. Koekaivaukset mäen rinteessä paljastivat mm. palaneista kivistä koostuvan röykkiön sekä aurausjälkiä, eli ns. muinaispellon. Paikalta löytyi runsaasti palanutta savitiivistettä sekä rautakautista keramiikkaa.

Turku, Kaerla, Kastu

Museovirasto tutki kuukauden ajan aluetta kuuluisan Taskulan kalmiston tuntumassa. Kaivauslöytöinä otettiin talteen mm. muutama pronssiesineen katkelma sekä rautakautista keramiikkaa.

Turku (ent. Kaarina), Kirkkomäki

Turun maakuntamuseo ja Turun yliopisto jatkoivat Kirkkomäen kalmiston ja sen lähialueen tutkimista yhteistyössä Turun ev.lut. seurakuntien ja Vantaan taide- ja käsiteollisuusoppilaitoksen kanssa. Rautakautisten löytöjen lisäksi kaivauksissa löytyi viitteitä nuoremman pronssikauden sekä esiroomalaisen ajan asutuksesta. Myöhäisrautakautisia polttamatta suoritettuja hautauksia tutkittiin 14 kpl. Monet haudoista sisälsivät esineistöä. Mielenkiintoisista yksityiskohdista mainittakoon kauppiaan vaaka naisen haudassa sekä kyljelleen haudattu tapparalla ja keihäällä aseistettu mies.

POHJOISMAINEN HARRASTAJA-ARKEOLOGILEIRI HIITTISISSÄ 27.7.-7.8.

Järjestäjät:

Sagalundgillet rf.
Museovirasto
Turun yliopisto
Turun maakuntamuseo
Viikinkien idäntie -projekti
Kemiön kansalaisopisto
Dragsfjärdin työväenopisto
Kotiseututyön pohjoismainen liitto

Anneli Keränen

ENSIMMÄISELLÄ KAIVAUSSVIIKOLLA TAPAHTUNUTTA

Pohjoismainen NAU-92 kaivausleiri oli mukana olleelle ikimuistoinen elämys! Onpa runollista. Mutta niin oli kyllä leirikin.

Teltassa yöpyjä sai kokea sateen ropinan teltan kattoon ja auringon paahteen aiheuttaman kuumuuden. Ei ollut mikään ihme, että leijonaa ei mantereeseen puolelta saatukaan kiinni. Se oli uinut Hiittisiin. Siellä se ainakin eräänä yönä kulki teltan katon yli ja vielä takaisinkin, ja melkein kaatoi teltan ja tallasi nukkujan.

Tehokas kielikurssi järjestettiin NAU-leirin kanssa yhtä aikaa. Ainakin siltä tuntui leiriläisestä, joka ei koskaan aikaisemmin ollut joutunut tulemaan toimeen "toisella kotimaisella", ja yhtäkkiä kaikki ihmiset ympärillä puhuivat ruotsia (ja jopa tanskaa). Parin päivän päästä leiriläinen ihmeekseen huomasi jopa ajattelevansa ruotsiksi. Hon tackar nu för alla, som hjälpte henne.

Uskokaa tai älkää, eräänä iltana leiriläisille tarjottiin upea viikinki-illallinen. Musiikkia Fär-saarilta, liha- ja kalaruokia, kuumia verimakkaroita, kiviarinaleipiä, juomia joka makuun, puuroja hunajan kera ja tietenkin aidot viikingit tarjoilemassa ja kertomassa ruokien valmistuksesta. Ruoat (paitsi puurot) syötiin viikinkien tapaan sormin. Viikingit ovat luvanneet ilmestyä uudelleen, jos joku haluaa kokea viikinkiajan kulinaarisia nautintoja.

Luennot arkeologisista aiheista, retket Vänön ja Högholmenin saarille, tutustuminen Hiittisten kirkkoon paikallisen oppaan johdolla; oppaan, joka puhui kuin olisi kokenut kaiken itse, Tanskan ja Ruotsin kansalaisten saunottaminen. Tässä asioita, jotka jätettäkään leiriläisten tietoon. Niistä voisi kirjoittaa kirjan.

NAU-92 kaivausleirin ensimmäisen viikon parasta antia arkeologisesti oli monen osanottajan mielestä se, kun koekuopan reunalla illansuussa yhdessä tutkisteltiin päivän löytöjä, niiden määrää ja laatua. Arkeologi kertoi kuulijoilleen, että vaikka löydöt eivät olleet esim. komeita miekkoja tai kauniita koruja, joita moni tietysti odotti, ne löydöt, mitä oli saatu, olivat sen laatuisia, että niiden pohjalta saattoi tehdä jatkotutkimuksia ja ne olivat, vaikkakin vaatimattoman näköisiä, hyvinkin tärkeitä tutkijalle. Monen osanottajan päivä oli pelastettu. Kaikkien kohdalle ei voinut osua naulaa tai keramiikan palaa. Jopa pienet sirut palanutta luuta kertovat tutkijalle omaa tarinaansa.

Järjestäjille SUURET kiitokset.

Osanottajat, viikingit eri pohjoismaista, tekivät erinomaisissa olosuhteissa NAU-92 leiristä sellaisen, mistä jäi hyvä maku suuhun.

Turun maakuntamuseon ystävät

Åbo landskapsmusei vänner.

Hiikka Saarimäki

TOISELLA KAIVAUSSVIIKOLLA TAPAHTUNUTTA

1. Tekniikka tulee kaivaukselle = tumma mies miinaharavineen loikkii kuvioon

Se tapahtui maanantaiaamuna, kun aurinko vasta kurkisteli kuusenoksien lomasta mäenrinteeseen, missä edellisen viikon kuopat odottivat työn jatkajia.

Ensin havaitsi sikarin tuoksun. Kohta metsiköstä harppoi mies piippikeppi kainalossa. Siitä alkoi teknisen arkeologian aika Kyrksundin kaivauksilla. Vauhdikasta ravia sinne tänne, myyrämaista kuopimista sammalet pöllyten ja koko metsän täyttäviä riemunkiljahduksia - siis löytö!

Ahkerasti meitä muistutettiin, ettei tämä ole tavanomaista vaan suuri poikkeus käytäntöön, mutta myönnettäväähän oli, että ilman mustaa miestä ja hänen teknistä taikasauvaansa tuskin olisimme saaneet nauttia upeasta NAU-92 leiristä Hiittisissä. Ja niin mies vain jatkoi kulkemistaan.

2. Kuinka jotkut joutuivat luopumaan vuoteistaan

Metsään saapui jälleen outo mies tyhjällä marjasangolla naamioituneena = kulki kuopalta kuopalle ämpäri kädessä jutustelle niitä näitä. Kertoi myös keräävänsä marjoja. Ensin pohja peittoon mustikoista, sitten mustikat peittoon vadelmilla ja samaa jatkaen sanko täyteen - makoisaa ja käytännöllistä, sanoi hän. Miehen logiikkaa tai muuten juoni mies, päättelimme.

Juoni mies olikin, ihan oikea juonija. Eräänä iltana paikalliseen majoitusliikkeeseen majoittuneet leiriläisemme saivat luvan tiivistää TV:n kuvausryhmän tieltä. Aamulla ryhmä saapui kaivauspaikalle, juoni mies ryhmän kärjessä astellen - marjasankoa ei näkynyt missään.

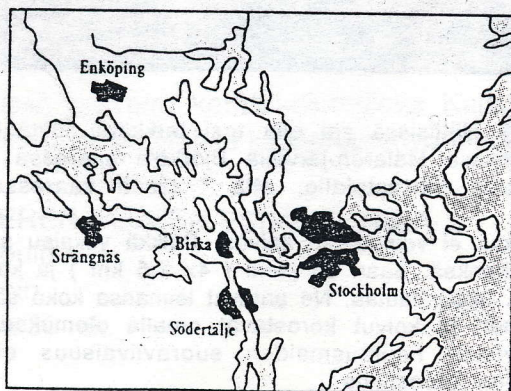
Joten tavataan TV:ssä lokakuussa, pääset hetkeksi mukaan kaivaukselle. Seuraa tulevaa ohjelmistoa!

Birka

Birka på Björkö i Mälaren grundades på 700-talet e.Kr. Staden anlades nära hovgården på Adelsjö där kungen hade sitt säte. Birka var en tätbebyggd stad med små hus omgiven av en vall och med pålspärrar i hamnen som skydd. Det fanns också en fornborg som skyddade de ca 700-1000 invånare som bodde i Birka..

Birka var centralort för den rika och tätbefolkade Mälardalen och också en viktig hamn och omlastningsplats för internationell handel och sjöfart. Här bodde och arbetade många handelsmän och hantverkare, t ex pärl- och kammakare, bronsgjutare, läderhantverkare och smeder. Till Birka kom den kristna missionen på 800-talet med Ansgar från Bremen. Platsen övergravs före år 1000, troligtvis till förmån för Sigtuna.

Museonystävät tekivät elokuun puolivälissä retken Birkaan. Saaren nykyisessä satamapaikassa oli retken "primus motor'eita" Leila Airikka-Drakea ja Knut Drakea ryhmineen vastaanottamassa Björn Ambrosiani, joka johtaa saarella parhaillaankin käynnissä olevia kaivauksia. Oppaanamme oli virolainen arkeologi Heiki Valk - viehättävä, aiheestaan innostunut henkilö, joka esitteli kaiken sen oleellisen, minkä, kolmen-neljän tunnin vierailu-aikataulumme salli.

Tutustumiskohteena Birka täytti kaikki odotukset moninverroin. Tällaista on arkeologian harrastaminen parhaimmillaan! Oppimista ja viihtymistä upean kulttuurimaiseman keskellä sään jumalten suosiossa.

Jos kaivausleirillä Hiittisissä sai olla tosi tarkkana löytääkseen merkkejä viikingeistä, Ruotsissa Mälaren-järvellä Björkö'n saaressa sijaitseva Birka paljasti tuoreellekin harrastajalle, että "tässä saaressa on ennenkin käyty".

Ei haitannut, vaikka ei voinutkaan kaivaa. Pelkkä vilkaisu saaren maastoon sai haukkomaan henkeä. Saari on pieni (4 x 1,5 km) ja kuitenkin siellä on laskettu olevan n. 3000 hautaa. Ne antavat leimansa koko saarelle. Maisema on kuin kumpumeri ja koivut korostavat omalla olemuksellaan maiseman kauneutta. Nykyisten hautausmaiden suoraviivaisuus ei vedä vertoja viikinkien vainajien leposijalle.

UUDENKAUPUNGIN KANSALAI SOPISTO

Viikaistenkatu 3 / PI 20

23500 Uusikaupunki

Puh. 922-155265 rehtori

155266 toimisto, opettajat

155464 telefax

2430 VAKKA-SUOMEN KULTTUURI-

MA 18.00-19.30

EKOLOGIAA - saaristo ja rannikkokylä-

09.11.-07.12.

lien suhteet rautakaudesta nykyaikaan

18.01 alkaen

Viikaisten koulu

Vs. prof. Sakari Hinneri

Kurssimaksu 30 mk. Ennakkoilmoittautuminen 30.10. mennessä.

Kurssi, joka liittyy monitieteiseen Suomen Akatemian tutkimusprojektiin "muuttuva miljö - muuttuva yhteisö". Tarkastellaan eri-ikäisiä vakkasuomalaisia kyliä saaristosta sisämaan jokivarsiin. Tutkitaan, kuinka kylät ovat syntyneet, luonto otettu hyötykäyttöön ja pellot ja niityt raivattu, miten luonnontalouteen liittyvät tekijät ylipäänsä ovat vaikuttaneet kylien kehityksessä. Kurssille voidaan ottaa enintään 25 osallistujaa; etusijalla ovat opiston "harrastajan arkeologiaa" -ryhmään osallistuneet.

HARRASTAJAN ARKEOLOGIAA

Suunnitelmissa on mm. kenttätutkimuksia Kalannissa ja yhteyksien luominen Novgorodiin. Näistä lisätietoja myöhemmin.

2005 ITÄMEREN ALUEEN ESIHISTORIAA

Kevätkaudella

Viikaisten koulu

Opettaja avoin

Kurssimaksu 30 mk.

Katsaus Itämeren alueen esihistoriaan ja sen tutkimukseen. Aihe täsmennetään tuonnempana.

_____ Turun maakuntamuseon ystävät _____ Åbo landskapsmusei vänner. _____

LOUNAIS-SUOMEN KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSOPPILAITOS

LOIMIPAINOISET PYSTYKANGASPUUT
PERUSKURSSI

Alka:	la	10.10. 1992	klo 9-17
	su	11.10.	klo 9-17
	la	17.10.	klo 9-17
	su	18.10.	klo 9-17
	la	31.10.	klo 9-17
	su	1.11.	klo 9-17

Paikka: Arkeologinen kokelluverstaas, Kuralan Kylämäki, Turku
Opettaja: Hannele Köngäs, kotiteollisuusopettaja
Kohderyhmä: esihistoriallisista tekniikoista kiinnostuneet, arkeologian opiskelijat

Sisältö: Loimipainosten pulden historiaa ja pystykangaspulden valmistaminen
Loimen luominen ilmityskuosien lautanauhan ja nyörin avulla
Niilminen
Kokelltavat sidokset: ripsi, palttiina, toimikas
Kokelltavat materiaalit: villa, pellava

Kurssimaksu: 650:- (sis. harjoituksiin käytettävät materiaalit)
Tiedustelut ja ilmoittautuminen:
30.9. 1992 mennessä (921)706234, fax (921)827232

JÄNNEJOUSIKURSSI 23.-25.10.92 Turussa Kuralan Kylämaellä.

Järjestäjät:
- Survival kiltä ry
- OK-opintokeskus
- Turun maakuntamuseo/kokeellinen arkeologia.

Opettajanatoimii Simo Hankaniemi Nummelasta. Hankaniemi on maan johtava Pohjois-Amerikan tasankointiaanien kulttuurin tuntija ja valmistanut ensimmäiset jannejouset Suomessa.
Kurssin hinta riippuu osanottajien määrästä; jos kurssilla on 20 oppilasta se maksaa 300 mk/hlö+ tarvikkeet.
Jokainen hoitaa muonituksensa, mutta Kuralassa on mahdollisuus majoittua "alkukantaisesti".

Yhteyshenkilö: Turkka Aaltonen, ilmoittautumiset heti.
Puhelin 939- 336983 koti
939- 339465 työ

Turun maakuntamuseon ystävät _____ Åbo landskapsmusei vänner. _____

Paimion kansalaisopistossa

järjestetään
lokakuusta 1992 alkaen

Opaskurssi

Luennot käsittelevät mm.
arkeologiaa, Suomen historiaa
ja paikallishistoriaa

Tiedustelut
rehtori Ritva Virtanen
puh: 921-734 224

Kimito medborgarinstitut

FD Torsten Edgren

föreläser i november 1992 om

De arkeologiska
undersökningarna
vid Kyrksund i Hitis

Mer information ger
rektor Dinah Sorsa
tel. 925-21266

Turun maakuntamuseon ystävät ry. järjestää

Arkeologisen yllätysillan

joka kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona
klo.18.00 Kuralan Kylämäen kokeiluverstaalla
(syksyn illat 7.10., 4.11., 2.12.)

Muinaisten raudanvalmistuspaikkojen etsintäretki

Rautasafari II

järjestetään 7.11. oppaana Markku Ikäheimo

Lisätietoja Kuralan "yllätysillassa 7.10" tai
Markku Ikäheimolta puh: 921-378 500.

Turun maakuntamuseon ystävät ry. järjestää

Esihistoriallisen keramiikan päivän

Kuralan Kylämäen kokeiluverstaalla 8.11. klo 14.00
alkaen.

Ohjaajana on Minna Sartes.

**RAISION
KAUPUNKI**

Kulttuuritoimi

Syksyllä 1992 Raision kulttuuritoimi järjestää kaupungintalolla Raision esihistoriaa esittelevän näyttelyn. Sen kokoaa HUK Ilse-Marie Söderholm. Näyttelyn avajaiset on keskiviikkona 28.10.1992 klo 19.00 Raision kaupungintalolla.

Näyttelyyn liittyy yleisöluentosarja, jonka aloittaa keskiviikkona 28.10. klo 20.00 professori emeritus Unto Salo luennollaan Varsinais-Suomen rautakautiset juuret. Muut luennoitsijat ovat 4.11. klo 19.00 FK Ulla Lähdesmäki luennollaan Linnavuoret rautakauden yhteiskunnassa ja 11.11. klo 19.00 FK Eeva Raike, joka kertoo Raision rautakautisesta elämästä. Luennot pidetään kaupungintalon valtuustosalissa ja niihin on vapaa pääsy.

Näyttelyn yhteydessä julkaistaan myös Raision esihistoria -kirjanen, jonka on kirjoittanut FK Heljä Brusila. Kirjasta saa tilata Raision kulttuuritoimistosta, osoite 21200 Raisio tai puhelin 921 - 790 381. Kirjassen hinta on 15 mk.

Lisätietoja tapahtumista vs. kulttuuritoimenjohtaja Tiina Salolta, puhelin 921 - 790 380.

NAANTALI 550-V. LUENNOT:

1) NAANTALIN LUONTO (10 h) KALEVANNIEMI KRISTOFFER- SALI

Erkki Leppäkoski, prof.

ke 7.10.92 klo 18.00—19.30 —"Naantali nousee merestä"

Ann-Maj Rönning, FM

ti 13.10.92 klo 18.00—19.30 —"Historiallinen maisema
ja sen muuttuminen"

ke 21.10.92 klo 18.00—19.30 —"Kulttuurisidonnaiset kasvit"